

**PREVALENCA ASTME, ALERGIJSKOG RINITISA I EKCEMA
KOD ŠKOLSKE DECE U PANČEVU****PREVALENCE RATE OF ASTHMA, RHINITIS AND ECZEMA IN
SCHOOL CHILDREN OF PANČEVO**

Slavica ĐURICA

Zdravstveni Centar "Južni Banat", Pančevo
Medical Center "Južni Banat", Pančevo**Sažetak**

U okviru ISAAC studije urađena je epidemiološka analiza učestalosti astme, rinitisa i ekcema školske dece u Pančevu. Studija obuhvata 9 osnovnih škola, anketirano je 803 učenika, uzrasta 13/14 godina. Prevalenca wheezing-a iznosi 17,41 %, a astme 9,84 %. Prevalenca kijanja, curenja nosa ili zapašenosti nosa je 42,16 %, a sezonsku kijavicu ima 16,79 % učenika. Osip praćenu svrabom u poslednjih 6 meseci ima 10,57 %, a ekcem 11,82 % dece.

Zaključak: Nađena prevalenca astme je 9,84 %, alergijskog rinitisa 16,79 %, a ekcema 11,79 %.

Ključne reci: astma, alergijska kijavica, ekcem, deca, učestalost

Abstract

Prevalence of asthma, rhinitis and eczema in children from Pančevo has been investigated by the methodology of International Study of Asthma and Allergies (ISAAC) phase 3. Children from 9 primary schools have been enrolled, in total 803 pupils, age 13/14 years. Prevalence of wheezing is 17,41% and of asthma 9,84%. Prevalence rate of symptoms of rhinitis is 42,16% while hayfever is present in 16,79%. Itchy rash for the last 6 months has been found in 10,57%, symptoms of eczema in 11,82% of children.

Conclusion is that prevalence rate of asthma is 9,84%, allergic rhinitis 16,79% and eczema 11,79% in children from Pančevo.

Key words: asthma, allergic rhinitis, eczema, prevalence

UVOD

Internacionalna studija o astmi, alergijskom rinitisu i ekcemu kod dece (ISAAC), omogućava utvrđivanje prevalencije i ističe značaj epidemioloških istraživanja u ovim bolestima (1). ISAAC se sastoji iz tri faze (2), naša zemlja učestvuje u trećoj, a njeni ciljevi su opisivanje prevalencije i težine astme, alergijskog rinitisa i ekcema i ispitivanje ekoloških faktora i faktora životne sredine koji mogu imati ulogu u nastanku ovih bolesti (3).

Za izvođenje studije postoji protokol, koji sadrži standardizovanu metodologiju, jedinstvenu u celom svetu, što omogućava sagledavanje učestalosti astme,

rinitisa i ekcema u mnogim zemljama u svetu (4).

ISAAC faza tri u našoj zemlji je započeta početkom 2001 godine, Nacionalni Centar za Jugoslaviju je Centar za dečje plućne bolesti i tuberkulozu, KBC "Dr Dragiša Mišović", (nacionalni koordinator je dr Zorica Živković), gde se šalju svi podaci, koji se zatim dalje obrađuju (5).

Za grad Pančevo ISAAC fazu tri sprovela i uradila dr Slavica Đurica.

CILJ RADA

Cilj ove studije je utvrđivanje učestalosti astme, alergijskog rinitisa i ekcema među školskom decom.

Adresa autora:

Dr Slavica Đurica
Zdravstveni Centar "Južni Banat"
13000 Pančevo, Kozaračka 120

MATERIJAL I METOD RADA

Po metodologiji ISAAC studije anketirana su deca devet osnovnih škola u Pančevu.

Deca su uzrasta 13/ 14 godina, sama su popunjavala upitnike pod nadzorom lekara koji je sproveo studiju, a podaci su statistički obrađeni u Nacionalnom centru za Jugoslaviju.

Ukupno je anketirano 803 dece, anketa je sprovedena od 3.06 - 13. 06. 2002 godine.

"Miroslav Antić" - 135 učenika, anketirano 119; OŠ "Jovan Jovanović Zmaj" sa 122 učenika, anketirano 109; OŠ "Stevica Jovanović" - 101 učenik, anketirano 99 dece; OŠ "Isidora Sekulić" - 87 učenika, anketirano 70 učenika; OŠ "Đura Jakšić" - 52 učenika, anketirano 46; OŠ "Branko Radičević" sa 93 učenika, anketu uradilo 84 učenika; OŠ "Vasa Živković" sa 122 učenika, anketirano 96 i OŠ "Bratstvo Jedinstvo" sa 43 poučenika od kojih su svi uradili anketu (tabela 1).

REZULTATI RADA I DISKUSIJA

Škole u kojima je sprovedena studija su: OŠ "Sveti Sava" sa ukupno 154 učenika uzrasta 13 / 14 godina, od toga anketu uradilo 137 učenika; OŠ

--ASTMA

Od ukupnog broja anketirane dece, njih 14 (1.74%) nije dalo nikakav odgovor na pitanje da li su ikad imali astmu. Na isto pitanje potvrđan odgovor je dalo 37 (4.61 %) dece. Od 42 dece koja su odgovorila da nemaju astmu, njih 38 (4.73%) su na pitanje koliko su puta imali sviranje u grudima u poslednjih 12 meseci dali odgovor od 1-3 puta, a 4 (0.49%) su odgovorili da su imali 4- 12 puta episode sviranja u grudima u poslednjih 12 meseci (tabela 2).

Simptome wheezing-a je imalo 140 (17.41%) dece od ukupnog broja anketiranih, a simptome wheezing-a u poslednjih 12 meseci je imalo 70 (8.71%) dece. 56 (6.97%) dece je imalo napade wheezing-a 1 do 3 puta u poslednjih 12 meseci, 7 (0.87%) je imalo 4 - 12 ataka, a 3 (0.37 %) je imalo više od 12 ataka sviranja u poslednjih 12 meseci. Ređe od jedne noći je bilo budno, zbog sviranja u grudima 22 (2.74%) dece, a najveći broj - 775

Tabela 1 - Distribucija učenika po školama

Table 1 - Distribution of pupils in schools

Osnovna škola	ANKETIRANO		SVEGA
	DA	NE	
Sveti Sava	137	17	154
Miroslav Antić	119	16	135
Jovan Jovanović Zmaj	109	20	129
Stevica Jovanović	99	2	101
Isidora Sekulić	70	17	87
Đura Jakšić	46	6	52
Branko Radičević	84	9	93
Vasa Živković	96	26	122
Bratstvo Jedinstvo	43	0	43
SVEGA	803	113	916

Tabela 2 - Distribucija odgovora na pitanja o astmi

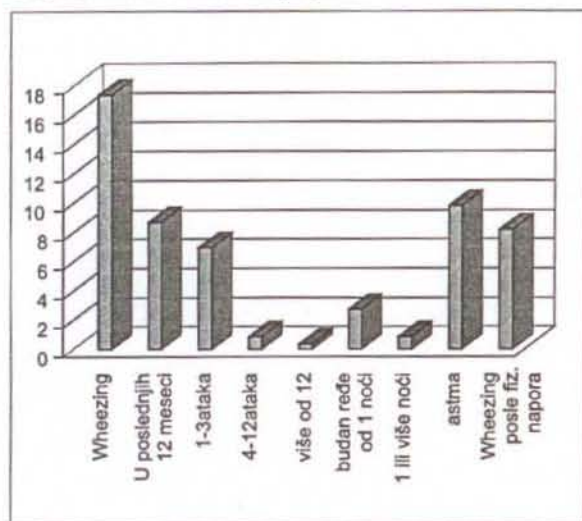
Table 2 - Distribution of asthma in school children

Osnovna škola	Nije odgovorilo		Odgovorilo sa da		Odgovorilo sa ne		1- 3 ataka		4-12 ataka	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	broj	%	broj	%
Sveti Sava	1	0.12	10	1.24	6	0.75	6	0.75	0	0.0
Miroslav Antić	2	0.25	4	0.50	5	0.62	4	0.50	1	0.12
J.J.Zmaj	8	0.99	4	0.50	2	0.25	1	0.12	1	0.12
Bran.Radičević	1	0.12	2	0.25	3	0.37	3	0.37	0	0.0
Isidora Sekulić	1	0.12	5	0.62	5	0.62	5	0.62	0	0.0
Vasa Živković	0	0.0	4	0.50	10	1.25	9	1.12	1	0.12
Đura Jakšić	0	0.0	1	0.12	4	0.50	3	0.37	1	0.12
Stevica Jovanović	0	0.0	6	0.75	4	0.50	4	0.50	0	0.0
Bratstvo-Jedinstvo	1	0.12	1	0.12	3	0.37	3	0.37	0	0.0
S v e g a	14	1.74	37	4.61	42	5.23	38	4.73	4	0.49

S. Đurica: Prevalenca astme, alergijskog rinitisa i ekcema kod Školske dece u Pančevu

(96.39%) nije nikad bilo budno noću zbog sviranja u grudima. Kod 13 (1.62%) dece sviranje je bilo teško toliko da su jedva mogli da izgovore jednu ili dve reči između udisaja. Astmu je imalo 79 (9.84%) dece, računajući decu koja su odgovorila da imaju astmu, kao i decu koja su imala jedan i više napad wheezing-a u poslednjih 12 meseci, a odgovorila su da nemaju astmu. Za vreme ili posle fizičkog napora sviranje u grudima je imalo 66 (8.21%), a suv kašalj noću koji nije bio izazvan prehladom i infekcijom disajnih puteva je imalo 159 (19.78%) dece (grafikon 1).

Grafikon 1. - Distribucija simptoma kod dece
Graph 1. - Distribution of symptoms

SIMPTOMI

Pančevo se smatra jednim od najzagađenijih gradova u našoj zemlji, zbog prisustva i rada hemijske industrije (Petrohemija, Rafinerija, Azotara). U neposrednoj blizini ovih fabrika nalazi se osnovna škola "Bratstvo- Jedinstvo", u kojoj je sviranje u grudima imalo 9 (20.9%), a astmu 4(9.30 %) dece od ukupnog broja anketirane dece iz ove škole. Najudaljenija škola je osnovna škola "Sveti Sava", u kojoj je sviranje u grudima imalo 22 (16.1%) učenika, a astmu je imalo 16 (11.67 %) dece od svih anketiranih iz ove škole. U centru grada se nalazi osnovna škola "Jovan Jovanović Zmaj" u kojoj je sviranje u grudima imalo 16(13.1%), a astmu je imalo 6(5.50 %) dece. Ovi podaci nam govore da u nastanku astme važnu ulogu imaju neki drugi faktori, a ne samo aerozagađenje, bar kad je u pitanju naš grad.

RINITIS

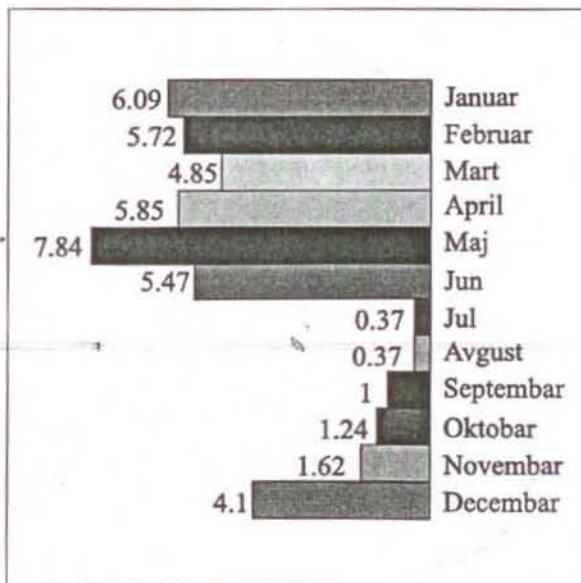
Probleme sa kihanjem, curenjem nosa ili zapašenim nosom kada nisu bolesni imalo je 339 (42.16%) učenika. Iste tegobe u poslednjih 12 meseci je imalo 212 (26.37%), svrab i suženje očiju 65 (8.08%) dece. Ovi problemi na dnevne aktivnosti utiču kod 73 (9.08 %) učenika malo, kod 18 (2.24%) umereno, a kod 4 (0.50%) učenika utiče mnogo (tabela 3).

Tabela 3 - Distribucija simptoma rinitisa
Table 3 - Distribution of symptoms of rhinitis

SIMPTOMI	DA		NE	
	broj	%	broj	%
Ikad imao kihanje, curenje	339	42.16	465	57.84
U poslednjih 12 meseci	212	26.37	592	73.63
Svrab i suženje očiju	65	8.08	739	91.92
Uticao na dnevne aktivnosti	709	88.18	95	11.82
Sezonska kijavica	135	16.79	669	83.21

Polensku (sezonsku) kijavicu je imalo 135 (16.79 %) dece. Ove tegobe su najviše prisutne u maju mesecu - 63 (7.84%), zatim u januaru kod 49 (6.09%), u aprilu kod 47 (5.85%), a najmanje u julu i avgustu - po 3 (0.37%) dece je imalo probleme vezane za gornje disajne puteve (grafikon 2).

Grafikon 2 - Distribucija simptoma rinitisa po mesecima
Graph 2 - Distribution of symptoms of seasonal rhinitis

EKCEM

Osip sa svrabom koji se javljao i nestajao u poslednjih 6 meseci je imalo 85 (10.57%) učenika, u poslednjih 12 meseci iste tegobe je imalo 6(7.96%), kod 45(5.60%) učenika osip se javljao na pregibima laktova, kolena, gležnjeva, butine, na vratu, oko ušiju ili očiju. Osip se kompletno gubio kod 47 (5.58%), 15(1.87%) učenika je bilo budno ređe od jedne noći, a 4 (0.50%) je bilo budno jednu ili više noći. Ekcem je imalo 95 (11.82%) učenika (tabela 4).

Tabela 4 - Distribucija simptoma ekcema
Table 4 - Distribution of symptoms of eczema

SIMPTOMI	DA		NE	
	Broj	%	broj	%
Imao osip zadnjih 6meseci	85	10.57	719	89.43
Zadnjih 12 meseci	64	7.96	740	92.04
Lakat, koleno, oko očiju ušiju,	45	5.60	759	94.40
Kompletno se gubio	47	5.85	757	94.15
Bio budan zbog svraba	19	2.40	785	97.64
Imao ekcem	95	11.82	709	88.18

ZAKLJUČAK

Na osnovu sprovedenog ispitivanja na uzorku od 803 učenika, možemo da zaključimo da je :

1. Prevalenca astme 9.84 %,
2. Prevalenca rinitisa 16.79 %,
3. Prevalenca ekcema 11.82 %,
4. Neposrednu blizinu izvoru aerozagađenja ne možemo je dovesti u direktnu vezu sa nastankom bolesti.

Na kraju ovog rada zahvaljujem se dr Zorici Živković što me je prihvatila za saradnika u radu ove studije, takođe dugujem zahvalnost direktorima, pedagogima, psiholozima i nastavnicima svih osnovnih škola koje sam posetila i koji su mi pomagali prilikom anketiranja dece. Zahvalnost dugujem preduzećima: Hip- Petrohemija, Rafinerija, Industrija stakla i Vojvodina put, svi iz Pančeva, koji su mi pomogli prilikom fotokopiranja anketnih upitnika.

Literatura

- 1) ISAAC Phase Three Manual. July 2000. Auckland, New Zeland.
- 2) The International Study of Asthma and Allergies in Childhood (ISSAC) Steering Committee. Worldwide variation in prevalence of symptoms of asthma, allergic rhinoconjunctivitis and atopic eczema. ISAAC. Lancet 1998; 351:1225-1232.
- 3) The international Study of Asthma and Allergies in Childhood (ISAAC) Steering Committee. Worldwide variations in the prevalence of asthma symptoms: the International Study of Asthma and Allergies in Childhood (ISAAC). Eur Respir J 1998; 12; 315-335.
- 4) Strachan DP, Sibbald B, Weiland SK et al. Worldwide variations in prevalence of symptoms of allergic rhinoconjunctivitis in children. The International Study of Asthma and Allergies in Childhood (ISAAC). Pediatr Allergy Immunol 1997; 8:161-176.
- 5) Živković Z. Internacionalna studija o astmi i alergijama u dečjem uzrastu (faza 3) u Jugoslaviji. Deč Pulm 2001; 9: 41-44.

Rad primljen 6.11.2002.
Prihvaćen nakon recenzije 20.11.2002.